

Oferty doskonalenia nauczycieli

Od kwietnia 2010 r. w Ośrodku Rozwoju Edukacji realizowany jest projekt „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym, kompleksowym wspomaganie szkół” w ramach Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowany z funduszy Unii Europejskiej.

Jednym z działań zaplanowanych i zrealizowanych w projekcie było przygotowanie ramowych ofert doskonalenia nauczycieli, które będą punktem wyjścia do tworzenia rocznych planów wspomagania konkretnych szkół lub przedszkoli. W marcowym numerze TRENDÓW przedstawiliśmy krótko zasady zmodernizowanego systemu wspomagania szkół i zaprezentowaliśmy ofertę „Praca z uczniem młodszym”. W kolejnym, czerwcowym numerze zamieściliśmy trzy oferty: „Ocenianie kształtujące”, „Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną” oraz „Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły”.

W tym miesiącu zapraszamy do zapoznania się z ofertami: „Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole”; „Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej”; „Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?”; „Wspieranie pracy wychowawców klas – bezpieczna szkoła”; „Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych – bezpieczny internet”.

Planując pracę z wybraną ofertą, należy pamiętać, że jest ona jedynie punktem wyjścia do zaprojektowania działań odpowiadających na specyficzne potrzeby konkretnej szkoły. Zachęcamy do krytycznego przyjrzenia się przedstawionym propozycjom i wspólnej (w gronie pedagogicznym) refleksji, jak w Państwa szkole wykorzystać powyższe oferty w planowaniu jej rozwoju. Przedstawione oferty doskonalenia pochodzą z katalogu ofert proponowanych do realizacji w szkołach, które uczestniczą w projektach powiatowych w ramach Działania 3.5 [Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół](#) (Priorytet III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki).

Zapraszamy wszystkie szkoły – niezależnie od tego, czy będą zaangażowane w realizację projektów, czy nie – do skorzystania z naszej propozycji. Oferty bowiem mogą być realizowane nie tylko w ramach projektów, ale również samodzielnie przez szkołę lub we współpracy z placówką doskonalenia nauczycieli lub poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

Pogłębiona diagnoza, dokonana w szkole w wyniku współpracy ze specjalistą, pomoże nauczycielom wybrać priorytetowy obszar do rozwoju i zbudować roczny plan działań. Elementem takiego planu będzie m.in. doskonalenie nauczycieli. Myśląc o rozwoju szkoły jako organizacji uczącej się, warto zastanowić się nad istotą wspólnego uczenia się nauczycieli. Przeznaczenie dostępnych środków finansowych na doskonalenie nauczycieli w formach szkoleniowych, które angażować będą całe zespoły nauczycielskie, służyć będzie podnoszeniu kompetencji nie tylko pojedynczych osób, ale całej rady pedagogicznej. Oznacza to istotny krok na drodze do zaspokojenia potrzeb szkoły, związanych z obszarem wskazanym w diagnozie jako priorytetowy.

Zachęcamy Państwa do śledzenia strony [Ośrodka Rozwoju Edukacji](#), gdzie w zakładce *Wspieranie nauczycieli i szkół* można znaleźć aktualności na temat realizacji projektu oraz informacje dla dyrektorów szkół i szkolnych organizatorów rozwoju edukacji. ▶

Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole

1. Charakterystyka problemu

Oferta kierowana jest do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, w których stwierdzono w wyniku ewaluacji wewnętrznej i/lub ewaluacji zewnętrznej potrzebę udoskonalenia wewnątrzszkolnego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Obszary, w których zdiagnozowano potrzeby, mogą obejmować:

- budowę wewnątrzszkolnego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkole (WSD);
- jakość dokumentów (procedur) określających funkcjonowanie WSD;
- przygotowanie kadry pedagogicznej do realizacji założeń WSD;
- efekty stosowania przyjętych w szkole rozwiązań.

2. Cel realizacji oferty

Celem ogólnym realizacji oferty jest opracowanie, wdrożenie i ewaluacja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkole.

Cele szczegółowe (zostaną doprecyzowane lub zmodyfikowane tak, aby uwzględnić specyfikę szkoły i jej potrzeby):

- wyposażenie nauczycieli i specjalistów

w wiedzę i umiejętności konieczne do zapewnienia uczniom kompleksowego wsparcia w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego;

- utworzenie wewnątrzszkolnego systemu doradztwa, zredagowanie odpowiednich dokumentów, opracowanie procedur, zaplanowanie i realizacja działań;
- sporządzenie katalogu partnerów (m.in. szkół, instytucji, uczelni, pracodawców) oraz katalogu źródeł bieżących informacji (oferta rynku pracy, targi edukacyjne itp.);
- zapewnienie wsparcia metodycznego oraz merytorycznego dla nauczycieli i specjalistów w zakresie poradnictwa zawodowego, określenie zasad współpracy z podmiotami, które takiego wsparcia mogą udzielać w przyszłości;
- przygotowanie nauczycieli i specjalistów do współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym poprzez zwiększenie kompetencji interpersonalnych oraz poszerzenie wiedzy merytorycznej.

3. Grupy docelowe

Osoby odpowiedzialne za realizację WSD w szkole, w szczególności: dyrektor, nauczyciele przedmiotowi oraz doradca zawodowy, psycholog i pedagog (jeśli są zatrudnieni).

4. Efekty realizacji oferty

1. W szkole działa WSD w oparciu o wspólnie wypracowane dokumenty.
2. Zespół ds. WSD ustala priorytety, diagnozuje potrzeby i zasoby, planuje działania i na bieżąco je realizuje.
3. Realizując swoje zadania, zespół ds. WSD wykorzystuje kontakty zebrane w katalogu partnerów oraz katalogu źródeł. Katalogi są systematycznie aktualizowane.
4. Uczniowie i rodzice częściej korzystają z oferty WSD.

5. Sposób realizacji oferty

Realizacja oferty rozpoczyna się od diagnozy potrzeb angażującej wszystkich członków rady pedagogicznej i prowadzącej do sformułowania szczegółowego zakresu działań, wskazania osób odpowiedzialnych za ich wykonanie oraz opracowania rocznego planu wspomaganie szkoły (RPW), którego minimalny zakres stanowi załącznik do każdej z ofert (dostępny na stronie [Ośrodka Rozwoju Edukacji](#)).

Działania dostosowane do indywidualnych potrzeb szkoły mogą obejmować w szczególności:

- Opracowanie WSD lub modyfikację istniejących rozwiązań, wspólnie z powołanym

Biblioteczka Oświaty
Samorządowej – seria sześciu
publikacji

Warszawa: [Ośrodek Rozwoju Edukacji](#), 2012

- ▶ w tym celu zespołem projektowym (w zależności od potrzeb: szkolenie i/lub warsztaty).
- Szkolenie dla rady pedagogicznej z zakresu rozpoznawania potrzeb i diagnozowania możliwości uczniów w kontekście doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Szkolenie dla rady pedagogicznej na temat roli i zadań WSD.
- Konsultacje indywidualne dla doradcy zawodowego, psychologa, pedagoga i/lub superwizja.
- Wsparcie i monitorowanie działań podejmowanych przez zespół zgodnie z uzgodnionym planem (superwizja, konsultacje indywidualne i grupowe).
- Przygotowanie narzędzi do ewaluacji działań w obszarze WSD oraz jej przeprowadzenie i analiza wyników. Zaplanowanie modyfikacji i sporządzenie harmonogramu działań.
- Wypracowanie narzędzi, ćwiczenie umiejętności przydatnych w procesie

nawiązywania/budowania współpracy z partnerami (organizacjami i instytucjami wspierającymi WSD) – warsztaty, konsultacje indywidualne i grupowe.

6. Zasady korzystania z oferty

Dyrektor:

- nadzoruje wszystkie działania;
- udostępnia pomieszczenia i sprzęt do realizacji szkoleń, kursów, warsztatów, konsultacji dla nauczycieli i specjalistów;
- motywuje pracowników do systematycznego i aktywnego udziału w szkoleniach, kursach, warsztatach, konsultacjach.

Pracownicy pedagogiczni szkoły:

- stosują w praktyce nabyte umiejętności;
- współpracują ze specjalistami i ekspertami zewnętrznymi;
- aktywnie uczestniczą w zaplanowanych formach wsparcia;
- przedstawią sprawozdanie z podejmowa-

nych działań oraz wyniki ewaluacji WSD.

7. Czas i miejsce realizacji oferty

Czas: w zależności od potrzeb – maksymalnie 10 miesięcy.

Miejsce realizacji:

siedziba szkoły.
Oferta będzie realizowana etapowo, zgodnie z przyjętym harmonogramem.
W uzasadnionych przypadkach – miejsce realizacji oferty będzie poza szkołą (np. wizyta studyjna lub benchmarking w innej szkole, targi edukacyjne, targi pracy itp.).

8. Osoby realizujące szkolenia/warsztaty

Do prowadzenia form szkoleniowych lub konsultacji wskazane jest pozyskanie eksperta, np. doradcy zawodowego. ▶

- ▶ Zachęcamy do zapoznania się z publikacjami Biblioteczki Oświaty Samorządowej przygotowanymi w ramach projektu systemowego „Doskonalenie strategii zarządzania oświatą na poziomie regionalnym i lokalnym”. Biblioteczka to pierwsza tego typu inicjatywa wydawnicza ujmująca w sześciu tomach całość zagadnień związanych z prowadzeniem szkół i placówek oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce. Biblioteczka ma za zadanie ułatwić samorządom rozpoznanie problemów oświaty oraz zachęcić pracowników odpowiedzialnych za tę dziedzinę do strategicznego myślenia o prowadzonych szkołach i placówkach.

Rozdziały kolejnych tomów Biblioteczki ujmują zagadnienia w dwojaki sposób. Z jednej strony, opierając się na badaniach terenowych i ankietowych oraz licznych dyskusjach z samorządowcami, identyfikują problemy i dylematy stojące obecnie przed organami prowadzącymi, dokumentują przyjęte przez samorzady rozwiązania zarządcze. Z drugiej strony zaś, proponują wiele cennych wskazówek w zakresie zarządzania lokalnymi systemami oświaty, prezentują nowe modele i rozwiązania oraz przykłady dobrych praktyk.

Bibliografia

Kotarba M., Łuczak M. (red.), (2008), *ABC poradnictwa zawodowego w szkole*, Warszawa: KOWEŻiU. | Kargulowa A., (2007), *O teorii i praktyce poradnictwa*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. | Lelińska K., (1985), *Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych*, Warszawa: WSiP. | Paszkowska-Rogacz A., (2003), *Psychologiczne podstawy wyboru zawodu. Przegląd koncepcji teoretycznych*, Warszawa: KOWEŻiU. | Portal [Interklasa](#): Materiały dotyczące wewnątrzszkolnego doradztwa zawodowego. | Sołtysińska G., (1996), *Treści i metody pracy z młodzieżą kreujące postawy racjonalnego podejmowania decyzji zawodowych*, [w:] „Problemy poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego”, nr 1(4), Warszawa: CMPPP.

Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej

1. Charakterystyka problemu

Ta propozycja doskonalenia kierowana jest do szkół, w których w wyniku diagnozy, ewaluacji wewnętrznej i/lub zewnętrznej stwierdzono, że oferta edukacyjna nie umożliwia realizacji podstawy programowej, a w szczególności:

- plany pracy dydaktyczno-wychowawczej nie są zgodne z podstawą programową i/lub nie są monitorowane w kontekście potrzeb uczniów;
- programy szkolne nie są dostosowane do możliwości i indywidualnych potrzeb uczniów;
- realizuje się niewiele projektów edukacyjnych i autorskich programów edukacyjnych;
- oferta zajęć pozaszkolnych/pozalekcyjnych jest niewystarczająca;
- brakuje innowacji pedagogicznych i nowatorskich rozwiązań programowych;
- oferta edukacyjna nie rozwija postaw społecznych uczniów;
- oferta edukacyjna nie odpowiada potrzebom uczniów i rynku pracy.

2. Cel realizacji oferty

- **Celem ogólnym** jest wzbogacenie oraz urozmaicenie oferty edukacyjnej szkoły,

w wyniku czego nastąpi pełna realizacja podstawy programowej.

Cele szczegółowe (zostaną doprecyzowane lub zmodyfikowane tak, aby uwzględniać specyfikę szkoły i jej potrzeby):

- opracowanie narzędzi do analizowania oferty edukacyjnej obowiązkowych zajęć dydaktycznych, zajęć rewalidacyjnych oraz zajęć pozalekcyjnych w aspekcie realizacji podstawy programowej;
- wyposażenie nauczycieli w kompetencje potrzebne do opracowania edukacyjnych programów autorskich;
- kształcenie umiejętności projektowania i wdrażania innowacji pedagogicznych i nowatorskich rozwiązań programowych;
- zaplanowanie i sukcesywne wdrażanie innowacji pedagogicznych i nowatorskich rozwiązań programowych;
- wzbogacenie wiedzy na temat skutecznych metod pracy i rozwijanie umiejętności ich stosowania;
- nabycie przez nauczycieli wiedzy i umiejętności z zakresu monitorowania postępów w realizacji podstawy programowej.

3. Grupy docelowe

Nauczyciele oraz dyrektor szkoły wraz z zespołem kierowniczym.

4. Efekty realizacji oferty

1. Oferta edukacyjna szkoły jest analizowana w aspekcie realizacji podstawy programowej zgodnie z przyjętym w szkole harmonogramem i za pomocą wypracowanych narzędzi.
2. Pojawiają się innowacje pedagogiczne i nowatorskie rozwiązania programowe (lub zwiększa się ich ilość).
3. Monitorowana jest realizacja podstawy programowej zgodnie z zasadami wypracowanymi i przyjętymi w szkole.

5. Sposób realizacji oferty

Realizacja oferty rozpoczyna się od diagnozy potrzeb angażującej wszystkich członków rady pedagogicznej i prowadzącej do sformułowania szczegółowego zakresu działań, wskazania osób odpowiedzialnych za ich wykonanie oraz opracowania rocznego planu wspomagania szkoły (RPW), którego minimalny zakres stanowi załącznik do każdej z ofert (dostępny na stronie [Ośrodka Rozwoju Edukacji](#)).

Działania dostosowane do indywidualnych potrzeb szkoły mogą obejmować w szczególności:

1. Spotkania informacyjno-szkoleniowe na temat dokumentów prawnych określają-

Tom 1. STRATEGIE OŚWIATOWE

Anthony Levitas (red.)

Pierwszy tom Biblioteczki przedstawia analizę obecnych samorządowych strategii oświatowych, proces ich przygotowywania, a także techniki i narzędzia, które ułatwiają samorządom strategiczne zarządzanie lokalnym systemem oświaty. Publikacja podpowiada, jak samorząd stojąc przed wieloma wyzwaniami (m.in. niż demograficzny, upowszechnienie edukacji przedszkolnej) – może wykorzystywać planowanie strategiczne jako narzędzie skutecznego zarządzania oświatą.

[Publikacja do pobrania](#)

- ▶ cych podstawę programową; na temat konieczności oraz sposobów monitorowania realizacji podstawy programowej.
- 2. Kursy, warsztaty i szkolenia dla pracowników pedagogicznych z zakresu oceny/doboru/kształtowania oferty edukacyjnej pod kątem realizacji podstawy programowej.
- 3. Konsultacje grupowe, szkolenia metodyczne poszerzające warsztat pracy nauczycieli o innowacyjne metody nauczania.
- 4. Konsultacje indywidualne – doradztwo metodyczne.
- 5. Konsultacje grupowe bazujące na wymianie doświadczeń i wzajemnym uczeniu się.
- 6. Warsztaty, których efektem będzie wypracowanie wewnętrznych narzędzi i procedur do analizowania/planowania oferty edukacyjnej oraz monitorowania realizacji podstawy programowej.

6. Zasady korzystania z oferty

Dyrektor:

- nadzoruje wszystkie działania;
- udostępnia dokumentację niezbędną do realizacji oferty (np. dzienniki, raporty, itp.);
- udostępnia pomieszczenia i sprzęt do realizacji szkoleń, kursów, warsztatów, konsultacji metodycznych dla nauczycieli;
- motywuje pracowników do systematycznego i aktywnego udziału w szkoleniach, kursach, warsztatach, konsultacjach metodycznych.

Pracownicy pedagogiczni szkoły:

- stosują w praktyce nabyte umiejętności;
- aktywnie uczestniczą w szkoleniach, warsztatach, kursach i spotkaniach informacyjnych oraz w innych formach uczenia się dorosłych;
- biorą czynny udział w konsultacjach grupowych i dzielą się swoim doświadczeniem.

7. Czas i miejsce realizacji oferty

Czas: w zależności od potrzeb – optymalnie 10 miesięcy.

Miejsce realizacji:

siedziba szkoły. Oferta będzie realizowana etapowo, zgodnie z przyjętym harmonogramem. W uzasadnionych przypadkach – w miejscu poza szkołą (np. wizyta studyjna lub benchmarking w innej szkole; dobrze wyposażona pracownia multimedialna; biblioteka pedagogiczna itp.).

8. Osoby realizujące szkolenia/warsztaty

Do prowadzenia form szkoleniowych lub konsultacji wskazane jest pozyskanie eksperta, np. specjalisty w zakresie prawa oświatowego lub budowy autorskich programów nauczania; metodyka. ▶

Bibliografia

Załączniki nr 1, 2 i 4 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 23 grudnia 2008 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół z komentarzem. Tomy 1–8. Ośmiotomowa publikacja poświęcona jest nowej podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach. Każdy tom omawia odrębną grupę zajęć, zawiera wszystkie fragmenty podstawy programowej dotyczące tych zajęć oraz komentarze ekspertów. Wszystkie tomy dostępne na stronie internetowej [MEN](#) w zakładce: KSZTAŁCENIE I KADRA/Kształcenie ogólne/Podstawa programowa. | *Biuletyn Badawczy CKE. Egzamin* – jego zadaniem jest upowszechnianie wiedzy o systemie egzaminów zewnętrznych, szczególnie zaś o badaniach prowadzonych w tym obszarze. Kolejne numery dostępne na stronie [Centralnej Komisji Egzaminacyjnej](#) w zakładce: Badania, analizy, wyniki/Biuletyn Badawczy. Egzamin.

Tom 2. ZARZĄDZANIE OŚWIATĄ

Mikołaj Herbst (red.)

W drugim tomie Biblioteczki zaproponowano – po raz pierwszy w Polsce – klasyfikację modeli zarządzania oświatą na poziomie lokalnym oraz przedstawiono najistotniejsze problemy z tego zakresu, jak: relacje dyrektora szkoły z organem prowadzącym, monitorowanie pracy szkół, kontrola zarządcza w oświacie. Obok analiz ilościowych i studiów przypadku publikacja zawiera także liczne przykłady efektywnych narzędzi wspomagających zarządzanie.

[Publikacja do pobrania](#)

Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?

1. Charakterystyka problemu

Oferta kierowana jest do szkół, w których w wyniku ewaluacji wewnętrznej lub/i zewnętrznej stwierdzono:

- brak spójności działań wychowawczych podejmowanych w szkole i/lub ich nieadekwatność do potrzeb uczniów;
- brak propozycji działań edukacyjnych sprzyjających kształtowaniu i uzyskiwaniu pożądanych postaw lub nieuczestniczenie uczniów w proponowanych działaniach;
- brak planowania i/lub analizy działań wychowawczych.

Oferta będzie również interesująca dla szkół, w których:

- działania wychowawcze nie są lub są jedynie okazjonalnie modyfikowane zgodnie z potrzebami uczniów oraz ich udziałem;
- analiza działań wychowawczych podejmowanych w szkole jest znikoma lub niewystarczająca;
- wnioski z przeprowadzanych analiz działań wychowawczych są pomijane w planowaniu.

2. Cel realizacji oferty

Celem ogólnym realizacji oferty jest wypracowanie narzędzi służących kształtowaniu postaw uczniów, zgodnych z systemem

wartości promowanym w szkole oraz oczekiwaniami rodziców i środowiska.

Cele szczegółowe

(zostaną doprecyzowane lub zmodyfikowane tak, aby uwzględnić specyfikę szkoły i jej potrzeby):

- refleksja społeczności szkolnej nad koncepcją pracy szkoły, sprecyzowanie systemu wartości, określenie – w oparciu o ten system – modelu absolwenta;
- opracowanie programu wychowawczego na podstawie przyjętego w szkole określonego systemu wartości;
- nabycie przez nauczycieli umiejętności kształtowania programu wychowawczego szkoły, aby w planie pracy wychowawczej zaplanowane zostały działania służące osiągnięciu przyjętych celów;
- uzyskanie/doskonalenie przez wychowawców i nauczycieli umiejętności współpracy w podejmowanych działaniach i procesach wychowawczych;
- integracja nauczycieli, uczniów, rodziców i partnerów szkoły wokół zadań służących kształtowaniu postaw uczniów i rozwojowi szkoły.

3. Grupy docelowe

Nauczyciele, szczególnie wychowawcy klas,

dyrektor szkoły, uczniowie, rodzice, przedstawiciele instytucji, placówek i organizacji funkcjonujących w lokalnym środowisku – potencjalni lub faktyczni partnerzy szkoły czy placówki, współpracujący w procesach wychowawczych kształtujących postawy.

4. Efekty realizacji oferty

1. Zaplanowane działania służące osiągnięciu przyjętych i opisanych w programie wychowawczym celów są realizowane.
2. Uczniowie i rodzice biorą czynny udział w budowaniu/modyfikowaniu programu wychowawczego szkoły i mają realny wpływ na jego kształt.
3. Zwiększa się udział uczniów w działaniach wychowawczych/edukacyjnych sprzyjających kształtowaniu i uzyskiwaniu pożądanych postaw.
4. Działania wychowawcze podejmowane w szkole są systematycznie analizowane, a wnioski z tych analiz są wdrażane.

5. Sposób realizacji oferty

Realizacja oferty rozpoczyna się od diagnozy potrzeb angażującej wszystkich członków rady pedagogicznej i prowadzącej do sformułowania szczegółowego zakresu działań, wskazania osób odpowiedzialnych

Tom 3. – FINANSOWANIE OŚWIATY

Mikołaj Herbst (red.)

Tom ten omawia teoretyczne założenia i praktykę procesu budżetowego w polskiej oświacie, stan faktyczny i przyczyny różnicowania wynagrodzeń nauczycieli, możliwości wprowadzenia lokalnych standardów zatrudnienia w oświacie, wyniki analizy nauczycielskich regulaminów płacowych oraz wykorzystanie pomiaru osiągnięć szkolnych uczniów oraz raportów z ewaluacji zewnętrznych do oceny pracy szkół.

[Publikacja do pobrania](#)

▶ za ich wykonanie oraz opracowania rocznego planu wspomagania szkoły (RPW), którego minimalny zakres stanowi załącznik do każdej z ofert (dostępny na stronie [Ośrodka Rozwoju Edukacji](#)).

Działania dostosowane do indywidualnych potrzeb szkoły mogą obejmować w szczególności:

1. Wieloetapowe szkolenie dla rady pedagogicznej, dotyczące m.in.:
  - budowania (modyfikowania) wizji i misji szkoły, określenia modelu absolwenta;
  - planowania i wdrażania pracy wychowawczej;
  - monitorowania i oceny efektywności wdrożonych działań – ewaluacji odroczonej.
2. Szkolenia dla grup nauczycieli, np.:
  - kształcenie/rozwijanie umiejętności komunikacji interpersonalnej;
  - ABC wychowawcy/Rozwiązywanie konfliktów w szkole;
  - nauczyciel wobec trudnych zachowań uczniów;

- współpraca z rodzicami w kontekście współodpowiedzialności za kształtowanie postaw uczniów.
3. Zajęcia dla uczniów dostosowane do aktualnej sytuacji wychowawczej i potrzeb uczniów.
  4. Udział pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznej, rodziców, uczniów oraz przedstawicieli instytucji partnerskich w procesie planowania oraz analizowania programu wychowawczego i działań wychowawczych.

6. Zasady korzystania z oferty

Dyrektor:

- nadzoruje wszystkie działania;
- udostępnia pomieszczenia i sprzęt do realizacji szkoleń;
- motywuje pracowników do systematycznego i aktywnego udziału w szkoleniach, warsztatach;
- promuje współpracę nauczycieli w działaniach wychowawczych.

Pracownicy pedagogiczni szkoły:

- stosują umiejętności wychowawcze;
- aktywnie uczestniczą w szkoleniach;
- podejmują współpracę w ramach zaplanowanych działań.

Uczniowie, rodzice, partnerzy:

Biorą aktywny udział w zaplanowanych zajęciach.

7. Czas i miejsce realizacji oferty

Czas: w zależności od potrzeb – optymalnie 10 miesięcy.

Miejsce realizacji: siedziba szkoły.

Oferta będzie realizowana etapowo, zgodnie z przyjętym harmonogramem.

8. Osoby realizujące szkolenia/warsztaty

Do prowadzenia form szkoleniowych lub konsultacji wskazane jest pozyskanie eksperta, np. psychologa, pedagoga. ▶

Tom 4. – EDUKACJA PRZEDSZKOLNA Paweł Swianiewicz (red.)

W tomie 4. szczegółowo omówiona została polityka gmin w zakresie upowszechniania edukacji przedszkolnej. Autorzy na podstawie przeprowadzonych badań scharakteryzowali: zróżnicowany poziom uczestnictwa w edukacji przedszkolnej (miasto/wieś, przedszkola publiczne/niepubliczne/inne formy wychowania przedszkolnego), wydatki na przedszkola, opłaty (sposoby ustalania, wysokość), preferowane formy finansowania opieki przedszkolnej, w tym znaczenie środków unijnych; na zakończenie wskazali na bariery w upowszechnieniu edukacji przedszkolnej.

[Publikacja do pobrania](#)

Bibliografia

Bochno E., (2004), *Rozmowa jako metoda oddziaływania wychowawczego*, Kraków: Impuls. | Gordon T., (2000), *Wychowanie bez porażek w szkole*, Warszawa: PAX. | Kunowski S., (2003), *Wartości w procesie wychowania*, Kraków: Impuls. | Sowisło M., (2001), *O warsztacie pracy nauczyciela wychowawcy*, Kraków: WAM. | Śliwerski B., (2001), *Program wychowawczy szkoły*, Warszawa: WSiP. | Ozimek E. (red.), (1999), *Wychowanie – potrzeba dziecka – zadanie domu i szkoły*, Poznań: WOM.

Wspieranie pracy wychowawców klas – bezpieczna szkoła

1. Charakterystyka problemu

Oferta kierowana jest do szkół, w których w wyniku przeprowadzonej diagnozy, ewaluacji wewnętrznej i/lub zewnętrznej sformułowano oczekiwania dotyczące poprawy jakości pracy wychowawców klas.

W szkole obserwuje się:

- stan małej efektywności pracy wychowawczej;
- trudności w sprawnym komunikowaniu się wychowawców z uczniami, rodzicami;
- brak spójności pracy wychowawczej w poszczególnych klasach z programem wychowawczym szkoły.

Oferta może również odpowiadać na potrzeby szkoły, w której:

- w indywidualnych rozmowach i/lub wynikach przeprowadzonych ankiet pojawiają się wnioski wskazujące na potrzebę pracy z wychowawcami klas (wzmocnienie warsztatu pracy);
- dyrektor/wychowawcy sygnalizują potrzebę wsparcia pracy wychowawców przez specjalistę zewnętrznego.

2. Cel realizacji oferty

- **Celem ogólnym** realizacji oferty jest zbudowanie kompleksowego wsparcia dla wy-

chowawców, aby w maksymalnym stopniu osiągnęli zaplanowane efekty wychowawcze; poprawa funkcjonowania klas i pojedynczych uczniów w sferze wychowawczej oraz lepsza współpraca wychowawcy z uczniami i rodzicami.

Cele szczegółowe (zostaną doprecyzowane lub zmodyfikowane tak, aby uwzględniać specyfikę szkoły i jej potrzeby):

- zwiększenie świadomości nauczycieli, wychowawców i specjalistów, jaką rolę wychowawczą w życiu ucznia spełnia środowisko szkolne oraz oni sami jako osoby znaczące;
- zapoznanie nauczycieli z metodami rozpoznawania potrzeb wychowawczych uczniów oraz z zasadami planowania i monitorowania oddziaływań wychowawczych;
- zwiększenie kompetencji komunikacyjnych nauczycieli oraz ich umiejętności zawodowych w zakresie pracy wychowawczej;
- wypracowanie systemu współpracy w zespole nauczycieli – wychowawców klas oraz opracowanie przydatnych dokumentów (np. procedury interwencji wychowawczych, katalogu nagród i kar/konsekwencji, zestawu norm/zasad szkolnych, regulaminu dyżurów nauczycieli).

3. Grupy docelowe

Nauczyciele, szczególnie ci, którzy aktualnie pełnią funkcje wychowawców klas. Wskazane jest jednak dotarcie z ofertą do jak najszerszego grona nauczycieli. Należy rozważyć możliwość udziału w pracy grupy wychowawców i innych nauczycieli na zasadzie dobrowolności lub wskazania przez dyrektora szkoły (na przykład zgodnie z wnioskami z ewaluacji wewnętrznej).

4. Efekty realizacji oferty

1. Interwencje wychowawcze przeprowadzane są zgodnie z procedurą.
2. Zwiększa się ilość rozmów z wychowawcami, inicjowanych przez uczniów.
3. Uczniowie zdobywają na lekcjach wiedzę na temat rozpoznawania uczuć, radzenia sobie ze złością, komunikacji, rozwiązywania konfliktów.
4. Zwiększa się frekwencja rodziców na spotkaniach (indywidualnych i klasowych).

5. Sposób realizacji oferty

Realizacja oferty rozpoczyna się od diagnozy potrzeb angażującej wszystkich członków rady pedagogicznej i prowadzącej do sformułowania szczegółowego zakresu działań, wskazania osób odpowiedzialnych ▶

Tom 5. – INFORMACJE OŚWIATOWE Jan Herczyński (red.)

W związku z obowiązkiem corocznego (od 2009 r.) przygotowywania przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego *Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych*, publikacja podpowiada samorządowcom jak poradzić sobie z realizacją tego ustawowego obowiązku. Przedstawia obszerne modele *Informacji oświatowych* dla samorządów różnego szczebla. Szczególną uwagę zwrócono w publikacji na konieczność szerszego wykorzystania w *Informacjach* obok danych statystycznych i budżetowych, także różnorodnych wskaźników oświatowych. Publikacja ta stanowi uzupełnienie o uwagi i opinie samorządowców II wydanie publikacji pod red. Jana Herczyńskiego *Przygotowanie informacji o stanie realizacji zadań oświatowych. Propozycje dla jst.*

[Publikacja do pobrania](#)

► za ich wykonanie oraz opracowania rocznego planu wspomagania szkoły (RPW), którego minimalny zakres stanowi załącznik do każdej z ofert (dostępny na stronie [Ośrodka Rozwoju Edukacji](#)).

Działania dostosowane do indywidualnych potrzeb szkoły mogą obejmować w szczególności:

1. Pracę w zespołach wychowawczych z wykorzystaniem metody warsztatowej oraz metody analizy indywidualnych przypadków.
2. Wspólne wypracowanie narzędzi potrzebnych do pracy wychowawczej: ankiet, kwestionariuszy wywiadów/rozmów z uczniami, zbiorów zasad, przykładowych kontraktów itp.
3. Szkolenia, warsztaty i konsultacje dla nauczycieli związane z metodami pracy z grupą klasową.

4. Superwizję – w pracy z wychowawcami.

6. Zasady korzystania z oferty

Dyrektor:

- nadzoruje wszystkie działania;
- zapewnia wychowawcom/nauczycielom korzystającym z oferty możliwość uczestniczenia w pracy grupy poprzez np. dostosowanie organizacji pracy szkoły i zapewnienie stałego terminu spotkań;
- udostępnia pomieszczenia i sprzęt do realizacji szkoleń, kursów, warsztatów, konsultacji metodycznych dla nauczycieli;
- motywuje pracowników do systematycznego udziału w szkoleniach, kursach, warsztatach, konsultacjach metodycznych.

Nauczyciele/wychowawcy klas:

- stosują w praktyce nabyte umiejętności dydaktyczne i wychowawcze;

- aktywnie uczestniczą w szkoleniach, warsztatach, kursach i spotkaniach informacyjnych oraz w innych formach uczenia się dorosłych.

7. Czas i miejsce realizacji oferty

Czas: w zależności od potrzeb – optymalnie 10 miesięcy.

Miejsce realizacji: siedziba szkoły.

Oferta będzie realizowana etapowo, zgodnie z przyjętym harmonogramem.

8. Osoby realizujące szkolenia/warsztaty

Do prowadzenia form szkoleniowych lub konsultacji wskazane jest pozyskanie eksperta, np. psychologa, pedagoga. ►

Tom 6. – WSKAŹNIKI OŚWIATOWE Jan Herczyński (red.)

W 6. tomie Biblioteczki autorzy przedstawili propozycję zestawu 24 oświatowych wskaźników odniesienia, które obejmują tematykę organizacji sieci szkół, procesu nauczania, zatrudnionej w szkołach kadry oraz problemy finansowania. Zadaniem zaprezentowanych w publikacji wskaźników jest dostarczenie wszystkim samorządom w Polsce aktualnych i porównywalnych informacji charakteryzujących lokalne systemy oświatowe. W książce szczegółowo omówiono metodologię obliczania wskaźników odniesienia oraz możliwości wykorzystania ich w praktyce.

[Publikacja do pobrania](#)

Bibliografia

Dąbrowski K., (1979), *Dezintegracja pozytywna*, Warszawa: PIW. | Filipczuk H., (1980), *Potrzeby psychiczne dzieci i młodzieży*, Warszawa: CRZZ. | Fisher R., Ury W., Patron B., (2000), *Dochodząc do TAK. Negocjowanie bez poddawania się*, Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne. | Hamer H., (2003), *Rozwój umiejętności społecznych – jak skutecznie dyskutować i współpracować*, Warszawa: Agencja Wydawnicza Veda. | Steward J. (red.), (2002), *Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. | Rządca R.A., Wujec P., (2001), *Negocjacje*, Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne. | Taraszkiewicz M., (2010), *Siła i odporność psychiczna*, Warszawa: WSiP. | Taraszkiewicz M., Kordziński J., (2009), *Bezpieczna i przyjazna szkoła*, Warszawa: WSiP. | Ury W., (2000), *Odchodząc od NIE*, Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.

Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych – bezpieczny internet

1. Charakterystyka problemu

Oferta kierowana jest do szkół, w których sformułowano oczekiwanie pełniejszego wykorzystania nowoczesnych technologii na zajęciach przedmiotów nieinformatycznych.

W szkole obserwuje się na przykład:

- małe zainteresowanie nauczycieli pełniejszym włączeniem narzędzi informatycznych do warsztatu pracy;
- trudności w zachowaniu proporcji w wykorzystywaniu narzędzi informatycznych pomiędzy pozyskiwaniem wiedzy i informacji a kształtowaniem umiejętności wykorzystywania ich (w obszarach różnych dziedzin nauki);
- potrzebę (zgłaszaną przez nauczycieli lub uczniów) wzmocnienia warsztatu pracy nauczycieli o umiejętności pełniejszego wykorzystania narzędzi informatycznych do przygotowania i prowadzenia zajęć lekcyjnych.

2. Cel realizacji oferty

Celem ogólnym realizacji oferty jest zwiększenie efektywnego korzystania z TIK w ramach nieinformatycznych zajęć dydaktycznych oraz pomoc w pełnej realizacji zadań edukacyjnych zgodnie z wymaganiami podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Cele szczegółowe

(zostaną doprecyzowane lub zmodyfikowane tak, aby uwzględnić specyfikę szkoły i jej potrzeby):

- wyposażenie nauczycieli w wiedzę i umiejętności z zakresu TIK, pomocne w przygotowaniu i prowadzeniu zajęć lekcyjnych;
- zapoznanie nauczycieli z możliwościami korzystania z zasobów internetu oraz materiałów multimedialnych;
- przygotowanie nauczycieli do uwzględnienia w planowaniu pracy problemów związanych z korzystaniem z zasobów internetu (prawa autorskie, wyszukiwanie i gradacja informacji, rzetelność prezentowanych treści);
- wspólne opracowanie katalogu przydatnych stron internetowych oraz programów edukacyjnych;
- nabywanie doświadczenia w aktywnym kształtowaniu umiejętności uczniowskich związanych z wykorzystywaniem zasobów internetu oraz programów edukacyjnych.

3. Grupy docelowe

Nauczyciele przedmiotów niezwiązanych z wiedzą i umiejętnościami TIK. Oferta nie jest przeznaczona dla nauczycieli informatyki, ale warto, aby włączyli się do pracy

grup i wspierali je swymi umiejętnościami i doświadczeniem.

4. Efekty realizacji oferty

1. Nauczyciele częściej i w większym stopniu wykorzystują TIK oraz zasoby dostępne w internecie.
2. Uczniowie częściej i efektywniej korzystają z zasobów internetowych na zajęciach dydaktycznych i przy wykonywaniu prac domowych.
3. Zwiększa się zaangażowanie uczniów w przygotowanie i prowadzenie elementów zajęć dydaktycznych.
4. Uczniowie w szerszym zakresie wykorzystują TIK w przygotowaniu i realizacji projektów oraz przy prezentowaniu ich wyników.
5. Zwiększa się wykorzystanie dostępnego wyposażenia (pracowni komputerowych, tablic interaktywnych, rzutników multimedialnych).
6. Podniesienie efektów kształcenia.

5. Sposób realizacji oferty

Realizacja oferty rozpoczyna się od diagnozy potrzeb angażującej wszystkich członków rady pedagogicznej i prowadzącej do sformułowania szczegółowego zakresu ▶

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Konferencje informacyjne poświęcone sieci współpracy i samokształcenia

Ośrodek Rozwoju Edukacji zaprasza do udziału w konferencjach informacyjnych poświęconych sieci współpracy i samokształcenia, jednemu z elementów zmodernizowanego systemu wspomagania szkół opracowanego w ramach projektu System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół (Poddziałanie 3.3.1). W wybranych miastach wojewódzkich od września do października organizowane będą spotkania, na których zaprezentowane zostaną założenia i cele sieci współpracy, proponowane tematy i plany działania, a także rola i zadania koordynatora sieci współpracy i samokształcenia.

Na spotkania zapraszamy przyszłych koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia, pracowników placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz bibliotek pedagogicznych a także inne osoby zainteresowane taką formą pracy (nauczycieli, dyrektorów szkół, doradców metodycznych oraz koordynatorów projektów powiatowych, które realizowane będą w ramach Działania 3.5 Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół (Priorytet III POKL).

[Więcej informacji](#)

▶ działań, wskazania osób odpowiedzialnych za ich wykonanie oraz opracowania rocznego planu wspomagania szkoły (RPW), którego minimalny zakres stanowi załącznik do każdej z ofert (dostępny na stronie [Ośrodka Rozwoju Edukacji](#)).

Działania dostosowane do indywidualnych potrzeb szkoły mogą obejmować w szczególności:

1. Szkolenie na temat praktycznego wykorzystania zasobów portalu wiedzy i zasobów dla nauczycieli *Scholaris*.
2. Warsztaty dla nauczycieli kształtujące/ćwiczące umiejętności praktyczne związane z włączaniem narzędzi informatycznych do przygotowania i prowadzenia zajęć dydaktycznych.
3. Działania zespołów przedmiotowych wypracowujących wspólnie scenariusze konkretnych lekcji.
4. Organizowanie lekcji otwartych, pokazujących różne narzędzia i metody pracy oparte na wykorzystaniu nowoczesnych

technologii oraz wspólne omawianie dobrych praktyk, zaistniałych trudności i problemów związanych z wdrożeniem do szkolnej praktyki nowych umiejętności.

5. Wspólne opracowanie katalogu przydatnych stron internetowych oraz multimedialnych programów edukacyjnych.
6. Konsultacje grupowe i indywidualne.

6. Zasady korzystania z oferty

Dyrektor:

- nadzoruje wszystkie działania;
- udostępnia pomieszczenia i niezbędne wyposażenie (pracownia komputerowa, sala dydaktyczna wyposażona w rzutnik multimedialny, tablica interaktywna, łącza internetowe);
- motywuje pracowników do systematycznego i aktywnego udziału w szkoleniach, kursach, warsztatach, konsultacjach metodycznych;
- promuje pracę z wykorzystaniem nowych technologii w działaniach rady pedagogicznej.

Pracownicy pedagogiczni szkoły:

- stosują w praktyce nabyte umiejętności dydaktyczne i wychowawcze;
- aktywnie uczestniczą w szkoleniach, warsztatach, kursach i spotkaniach informacyjnych oraz innych formach uczenia się dorosłych.

7. Czas i miejsce realizacji oferty

Czas: w zależności od potrzeb – optymalnie 10 miesięcy.

Miejsce realizacji: siedziba szkoły.

Oferta będzie realizowana etapowo, zgodnie z przyjętym harmonogramem.

8. Osoby realizujące szkolenie/warsztaty

Do prowadzenia form szkoleniowych lub konsultacji wskazane jest pozyskanie eksperta, np. specjalisty w dziedzinie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu.

Zespół

Bibliografia

Juszczyk S. (red.), (2007), *Dziecko w świecie wiedzy, informacji i komunikacji*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek. | Morbitzer J. (red.), (2008), *Komputer w edukacji*, Kraków: Pracownia Technologii Nauczania Akademii Pedagogicznej. | Morbitzer J., (2007), *Edukacja wspierana komputerowo a humanistyczne wartości pedagogiki*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej. | Morbitzer J., *O niektórych mitach komputerowej edukacji*. | Pieluchowski J., Strykowska J., Strykowski W., (2007), *Kompetencje nauczyciela szkoły współczesnej*, Poznań: eMPI2. | Stróżyński K., (2001), *Technologia informacyjna w nowoczesnej szkole*, Poznań: empi2. | Morbitzer J. (red.), (2002), *Techniki komputerowe w przekazy edukacyjnym*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.